

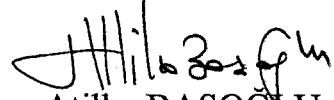
T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 29.04.2003
Sayı : 89

2/134-1571/6608

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İcra İflas Kanu'nunda değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Atilla BAŞOĞLU
Adana Milletvekili

GEREKÇE

Anayasanın 2.md.'sinde T.C. Devleti'nin insan haklarına saygılı sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtildikten sonra,17.md'nin 1.fikrasında herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu; 3. fıkrasında ise kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağı açıkça belirtilmiştir.

İ.İ.K.'nda da md.85 /6'da açıkça "haczi koyan memur,borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir" demek suretiyle alacaklının elbetteki korunması gereken alacak hakkı karşısında; borçlunun da salt insan olması dolayısıyla sahip olduğu ve anayasamızda da güvence altına alınmış olan ,haysiyetli bir yaşam sürme,maddi-manevi varlığını koruma ve geliştirme hakları arasında bir dengenin gözetilmesi zorunluluğu vurgulanmıştır.

Bu ilkelerin ışığı altında, İ.İ.K.'nun düzenlemelerinde, md. 85/6 da da açıkça belirtildiği üzere,borçlu ile alacaklı menfaatleri arasında mümkün olduğu kadar bir denge kurma anlayışı hakimdir.Nitekim 82. ve 83. md.'lerde borçlunun tamamen ya da kısmen haczi mümkün olmayan mal ve hakları sayılmış, özellikle 82.md'nin 2-3-4-5-6-7-10-11-12. bentleri ve 83.md.'nin 1.fikrasındaki düzenlemelerle,borçlunun kendinin ve ailesinin yaşamlarını idame ettirebilmesi için gereken hak ve eşyaların haczedilemeyeceği ilkesi yerleştirilmiştir.

Ne yazık ki Anayasa'daki temel ilkelere ve İ.İ.K.'ndaki açık düzenlemelere karşı uygulamada zaten zayıf ve zor durumda olan borçlu aleyhine bu dengenin bozulduğunu, borçlunun mesleğini icra etmesi ,çalışarak kendinin ve ailesinin geçimini sağlaması bakımından zorunlu olan eşyalarının,alet edevatının elinden alındığını, kısaca haysiyetli bir yaşam sürme, varsa çocuklarını onuruyla yetiştirme imkanının,daha doğru bir ifadeyle "hakkının", elinden alındığını görüyoruz.

Pratikte karşımıza çıkan bir diğer sorun da İ.İ.K.'nun 51.maddesinde kural olarak hava karardıktan sonra, gece haciz yapılamayacağından; istisnaen borçlunun mal kaçırma ihtimali olması halinde gece haczi yapılabileceğinden sözedilmesine rağmen uygulamada bunun böyle olmamasıdır.Maalesef uygulamada bu konuda verilecek karar çoğunlukla; icra memurunun insafına ve alacaklının ya da avukatının,icra memurunu ikna etmedeki kabiliyetine kalmakta; yersiz yere insanların evleri mesai saatleri dışında adeta basılmakta, borçluyu ve ailesini rencide edecek üzücü sonuçlar doğabilmektedir.

Bu sorunları gidermek için, kanun teklifimizde İ.İ.K.'nun 51. md'sine haczin yapılabileceği sürenin ve bu sürenin de mesai saati olduğunun

eklenmesi,İ.İ.K.nun 82.maddesinde yapılacak değişiklik ile asgari ücretin hacizden müstesna tutulması, 83.maddesinde yapılacak değişikle icra memurunca belirlenecek ve hacizden müstesna tutulacak olan miktarın asgari ücretten aşığı olamayacağını düzenlenmesi öngörülmektedir.Ayrıca kanun teklifimizde, İ.İ.K.' nun 83/a maddesine T.C.K.'nun 228.md.'sine yapılan bir atıf eklenmek suretiyle uygulayıcılar üzerinde ,yukarıda anılan yasal düzenlemelere uymak konusunda bir baskı yaratmak amaçlanmıştır.

Halkımızdaki tarihten gelen; devletin bekası ve kamunun huzuru açısından da korunması elzem olan "Devlet Baba" düşüncesinin, "Devlet yanlış iş yapmaz, haksız iş yapmaz" inancının iyi niyetli insanımızı bu tür haksız idari uygulamalar karşısında hareketsiz kalmaya sevkeden önemli nedenlerden olduğu da dikkatlerimizden kaçmamalıdır.Hukuk ve yasa T.B.M.M.'nin işidir,T.B.M.M. halkının bağrından fıskırmıştır.Bu bağlamda halkının gerçeğinden, halkın ihtiyaçlarından soyutlanmış bir hukuk düşünülemez,menşei ne olursa olsun yasaların da Türk Halkı'nın ihtiyaçlarına, gerçeklerine göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu tür uygulamalara devam edilmesinin,içinden geçmekte olduğumuz zaten zor olan şu dönemde, yaratabileceğı sosyal sorunlar,acı sonuçlar göz önüne alındığında,bu konuda ihtiyaç duyulan düzenlemelerin yapılması gereğı daha da gün ışığına çıkmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- İcra İflas Kanununun 51'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve tatil günlerinde yapılabilecek takip işlemlerini düzenleyen 3'üncü cümleden "haciz" kelimesi çıkartılmış, ayrıca aynı fıkranın son cümlesi olan ve "borçlunun mal kaçırdığının anlaşılması halinde" gece haczi yapılabileceği istisnasını getiren 4'üncü cümlelerin kaldırılması öngörülmüştür.

Bu değişiklikle amaçlanan hafta içi ve mesai saatlerinde haczi yapmak mümkünken, tatil günlerinde ve misafirin, çoluk çocuğun önünde baskın yaparcasına evlere hacze gelinmesinin, borçlu ve ailesini rencide edici, küçük düşürücü sonuçların önüne geçilmesidir. Zira bu tür bir uygulama Anayasanın 17'nci maddesindeki "kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya ve muameleye tabi tutulamaz" ilkesine taban tabana zıt sonuçlar doğurabilmektedir. Ayrıca kanunda sadece borçlunun mal kaçırdığının anlaşılması halinde gece vakti haczin yapılabileceği istisnası düzenlenmişken uygulamada bu düzenlemenin bir istisnai durum olmaktan çıktığını, uygulayıcıların gece haczi yapmak için gereken koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit konusunda yeterince hassas davranmadığını hatta bu düzenlemenin kötü niyetliler tarafından çıkar amacıyla kullanıldığını görüyoruz. Bu kanun değişikliğiyle ulaşılmaya çalışılan bir diğer amaçta bu tür haksız ve kötü niyetli uygulamaların önlenmesidir.

MADDE 2- İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesi 10'uncu bendine "...sosyal güvenlik kurumlarından(S.S.K., Bağ-Kur, Emekli Sandığı) emekli olanların emeklilik maaşları." Eklenmek suretiyle zaten asgari ölçülerde bir emekli maaşıyla yaşamlarını idame ettirmeye çalışan emeklilerimizin korunmasına yönelik bir genel ilke getirilmek amaçlanmıştır, zira Anayasanın 17'nci maddesinin ilk fıkrası "Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." demektedir

Ayrıca bazı sosyal güvenlik kurumlarının verdiği emekli maaşları, özel kanunları gereği zaten haczedilememekte bazılarında ise böyle bir özel düzenleme olmadığından bu kurumdan emekli olanların emekli maaşları haczedilebilmektedir. Bu durum da Anayasanın 10'uncu maddesinde düzenlenen kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı sonuçlar doğurmaktadır ve kanun teklifimizdeki gibi tüm emeklileri kapsayacak genellikte bir düzenlemeyle bu aykırılık giderilmelidir.

Konuya ilişkin en temel norm olan İcra İflas Kanunu yaklaşımı da 82'nci, 83'üncü maddeler ve 85/son fıkra göz önüne alınacak olursa, borçlunun ve ailesinin yaşamlarını sürdürmesi için gereken mal ve hakların haczedilemeyeceği yönündedir ve böyle bir düzenlemenin getirilmesini gerekli kılmaktadır.

82'nci maddede sayılan ve haczi caiz olmayan mal ve haklar arasında 13'üncü bent olarak asgari ücretlerin eklenmesinin teklif edilmesinde de aynı gerekçeler söz konusudur yani Anayasanın 17'nci maddesindeki "kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya ve muameleye tabi tutulamaz" ilkesi ve İcra İflas Hukukundaki borçlu ve ailesinin haysiyetli bir yaşam sürmesi için gereken mal ve hakların haczedilemeyeceği ilkesi. Teklif edilen 13'üncü bende ayrıca "nafaka alacakları hariç" demek suretiyle bir istisna eklenmiş ve böylece borçlunun nafaka alacaklılarının mağdur olmalarının da önüne geçilmiştir.

MADDE 3- Kanun teklifimizde 83'üncü maddenin birinci fıkrası sonuna " İcra memurunca takdir edilen miktar, haciz uygulaması anında uygulanmakta olan asgari ücretten aşağı bir meblağ olamaz."cümlesi eklenmek suretiyle icra memuruna tanınan takdir yetkisinin asgari sınırları çizilmiş ve bu sınırdaki haksız uygulamalara ve eşitsizliğe yol açmamak için 82.maddeye eklenmesi teklif edilen 13'üncü bent ile uyumlu olarak asgari ücret olarak belirlenmiştir.

83'üncü maddenin birinci fıkrasının başına da "Haciz anında uygulanmakta olan asgari ücret kadarki bir meblağ her halükarda borçluya bırakılmak koşulu ile" ifadesi eklenerek en azından asgari ücret kadar bir miktarın hacizden istisna tutulması güvence altına alınmıştır.

MADDE 4-İcra İflas Kanununun 83/a maddesinde yer alan ve 82 ve 83'üncü maddelerde borçluya tanınan hakların devredilmezliğini vurgulamak suretiyle bu hakların önemine işaret eden ve bu hakları güvence altına almayı amaçlayan "82 ve 83. md.'lerde yazılı mal ve hakların haciz olunabileceğine dair önceden yapılan anlaşmalar muteber değildir."hükmü bu hakları güvence altına almak konusunda önemli ancak yetersiz bir düzenlemedir. Uygulamada ne yazık ki borçlunun bu hakları gözetilmemekte ve icra memurları alacaklı tarafın telkinleri neticesinde borçlunun haczi caiz olmayan hak ve mallarını haczetmektedir.İcra İflas Hukukumuzdaki şikayet mekanizmasının da Türk halkının yerleşik değerleri ve gerçekleri göz önüne alındığında maalesef işlememekte olduğu ortadadır.Sonuç olarak borçlunun yasal olarak haczi mümkün olmayan mal ve hakları haczedilmekte, zaten zor durumda olan borçlu ve ailesi bir kez de bu haksız uygulamalarla mağdur edilmekte, sorumlularsa hiçbir cezai müeyyide ile karşılaşmadıklarından ve karşılaşmayacaklarını bildiklerinden aynı haksız işlemi bir sonraki haciz işleminde de yineleyebilmektedirler.

Bu nedenlerden kanun teklifimizde, İcra İflas Kanununun 83/a maddesine ikinci fıkra olarak " 82.md. gereği haczedilmeyecek mal ve haklar üzerine haciz koyan; yada 83.md.'de sayılan ve haczedilemeyeceği belirtilen mal ve hak kısımları üzerine haciz koyan memurlar (İ.İ.K.md. 80/1) hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 228.md'si hükmü uygulanır."cümlesi eklenmek suretiyle Türk

Ceza Kanununa atıf yapılış ve sorumlulara cezai müeyyide getirilmiştir. Ayrıca bu cümleye "İ.İ.K." nun 51. md'si gereği haczi gündüz yapması gerekirken, bu kurala uymayıp mesai saatlerinden sonra haciz yapan ve/veya tatil günlerinde haciz yapan memurlar hakkında da aynı hüküm caridir." ifadesi eklenmek suretiyle 51'inci maddede düzenlenen tatil günlerinde ve gece vakti haciz yapılamayacağı kuralına uymak konusunda da uygulayıcılar üzerinde bir baskı yaratılmıştır.

İCRA İFLAS KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDAKİ KANUN TEKLİFİ

MADDE .1. 09.06.1932 Tarihli ve 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 51. maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 51- Güneşin batmasından bir saat sonra ile doğmasından bir saat önceye kadarki devrede (Gece vakti) ve tatil günlerinde takip muameleleri yapılamaz. Ancak, gece işgörülen yerlerde gece vakti hasılat haczi mümkündür. Tatil günlerinde sadece tebligat yapılabilir, muhafaza tedbirleri alınabilir.

MADDE .2. İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesi 10'uncu bendine aşağıdaki cümle ve 12'nci bendinden sonra gelmek üzere 13.bent eklenmek ve suretiyle aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 82-

“...sosyal güvenlik kurumlarından(S.S.K., Bağ-Kur, Emekli Sandığı) emekli olanların emeklilik maaşları.”

13) Nafaka alacakları hariç asgari ücretler,

MADDE .3. 09.06.1932 Tarihli ve 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 83.maddesi,aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 83- Maaşlar, tahsisat, ve her nevi ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilama müstenit olmayan nafakalar, tekaüt maaşları, sigortalar veya tekaüt sandıkları tarafından tahsis edilen iratlar, borçlu ve ailesinin geçinmeleri için icra memurunca lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haciz olunabilir. İcra memurunca takdir edilen miktar, haciz uygulaması anında uygulanmakta olan asgari ücretten aşağı bir meblağ olamaz.

Haciz anında uygulanmakta olan asgari ücret kadarki bir meblağ her halükarda borçluya bırakılmak koşulu ile haciz olunacak miktar yukarda sayılan hak ve iratların dörtte birinden az olamaz. Birden fazla haciz var ise sıraya konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez.

MADDE .4. 09.06.1932 Tarihli ve 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 83/a maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 83/a- 82 ve 83. md.'lerde yazılı mal ve hakların haciz olunabileceğine dair önceden yapılan anlaşmalar muteber değildir.

82.md. gereği haczedilmeyecek mal ve haklar üzerine haciz koyan; yada 83.md.'de sayılan ve haczedilemeyeceği belirtilen mal ve hak kısımları üzerine haciz koyan memurlar (İ.İ.K.md. 80/1) hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 228.md'si hükmü uygulanır.İ.İ.K.' nun 51. md'si gereği haczi gündüz yapması gerekirken, bu kurala uymayıp mesai saatlerinden sonra haciz yapan ve/veya tatil günlerinde haciz yapan memurlar hakkında da aynı hüküm caridir.

MADDE . 5. Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE . 6. Bu kanun hükümlerini, Bakanlar Kurulu yürütür.

Aadı gibidir

İbrahim K. K.
Kanunlar ve Kararlar